

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Маслічук С.А. Фінансові аспекти реформування пенсійних систем / С.А. Маслічук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: зб. наук. пр. / ред. кол.: І.Д. Пасічник, О.І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 119-124. – (Серія «Економіка»).
2. Світовий досвід у реформуванні пенсійних систем / Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II). – Випуск 1. – К., вересень 2013. – 19 с.
3. Світовий досвід у реформуванні пенсійних систем / Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II). – Випуск 3. – К., лютий 2014. – 31 с.
4. Світовий досвід у реформуванні пенсійних систем / Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II). – Випуск 4. – К., серпень 2014. – 27 с.
5. Світовий досвід у реформуванні пенсійних систем / Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II). – Випуск 5. – К., вересень 2014. – 19 с.
6. Finance minister defends pension reform plan [Electronic resource] / Thenews. – 03.07.2013 r. – Access mode : <http://www.thenews.pl/1/12/Artykul/140186,Finance-minister-defends-pension-reform-plan>.
7. Kompa K. Polish pension system in transition: impact on the investment portfolio construction / K. Kompa // Indian Journal of fundamental and applied sciences. – 2014. – Vol. 4. – P. 2102-2110.
8. Melbourne mercer global pension index. – Australian centre for financial studies. – October 2012. – 70 p.
9. Melbourne mercer global pension index. – Australian centre for financial studies. – October 2013. – 76 p.
10. Melbourne mercer global pension index. – Australian centre for financial studies. – October 2014. – 80 p.
11. USTAWA z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych.

УДК 336.748.12

Шепель Є.В.*викладач кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету***ОБГРУНТУВАННЯ ОЦІНОЧНИХ ІНДИКАТОРІВ ВПЛИВУ МОНЕТАРНИХ ЧИННИКІВ
ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ**

Стаття присвячена визначенню індикаторів впливу монетарних чинників для визначення інфляційної складової в діяльності банків. Проведено розрахунок прогнозного рівня облікової ставки – як головного індикатору оцінки інфляційної складової в діяльності банків.

Ключові слова: монетарні чинники, інфляційна складова, облікова ставка, інфляція.

Шепель Е.В. ОБОСНОВАНИЕ ОЦЕНОЧНЫХ ИНДИКАТОРОВ ВЛИЯНИЯ МОНЕТАРНЫХ ФАКТОРОВ ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ИНФЛЯЦИОННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ

Статья посвящена определению индикаторов влияния монетарных факторов для определения инфляционной составляющей в деятельности банков. Проведен расчет прогнозного уровня учетной ставки – как главного индикатора оценки инфляционной составляющей в деятельности банков.

Ключевые слова: монетарные факторы, инфляционная составляющая, учетная ставка, инфляция.

Shepel E.V. GROUND EVALUATION INDICATORS INFLUENCE OF MONETARY FACTORS FOR DETERMINATION INFLATIONARY CONSTITUENT IN ACTIVITY OF BANKS

The article is sanctified to determination of indicators of influence of monetary factors for determination of inflationary constituent in activity of banks. The calculation of prognosis level of registration rate is conducted – as a main indicator of estimation of inflationary constituent in activity of banks.

Keywords: monetary factors, inflationary constituent, registration rate, inflation.

Постановка проблеми. Останнім часом все активніше почали простежуватися інфляційні процеси, в основі яких лежить зростання вартості ресурсів, коли банківські установи вимушені підвищувати ціну залучення ресурсів, щоб забезпечити власне функціонування. Це так звана інфляція витрат.

Загальний прояв інфляції в діяльності банків – це зміна процентної політики в бік зростання, але при розробці структурно-логічної моделі впливу інфляційних очікувань на діяльність банків слід враховувати природу їх виникнення. Якщо це інфляція попиту, то для її приборкання слід використовувати методи монетарного регулювання в напрямі обмеження грошової маси. Стимування інфляції витрат може бути досягнуто за рахунок дозованої технічної емісії грошей, яка була б більш пропорційною, ніж зростання масштабу цін.

Тому дослідження проблем впливу монетарних чинників на утворення інфляційної складової в ді-

яльності банків, варто визнати актуальними і своєчасними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дослідження природи інфляції та пошуку підходів до мінімізації її негативного впливу присвячено наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів, зокрема: питанням дослідження інфляції як системного утворення присвячені наукові праці А. Даниленка, Є. Гайдара, А. Гальчинського, В. Гальперіна, В. Гейця, А. Грищенка, В. Дербенцева, С. Дзюблюка, М. Зверякова, А. Маршала, Г. Каселя, Дж. Кейнса, В. Козюка, О. Петрика, А. Пігу, Л. Томашика, М. Туган-Барановського, М. Савлука, Дж. Сакса, І. Радіонової, Ю. Харазішвілі, М. Фрідмана, О. Фурдичко; питанням щодо розвитку грошово-кредитного ринку та монетарних передумов утворення інфляційної складової в діяльності банків з макроекономічної позиції – О. Вовчак, Б. Вишівана, А. Гриценка, В. Зимовця, В. Міщенко, С. Мі-

щенко, Р. Мінделла, С. Науменкової, Л. Рябіної, А. Скрипника, М. Хмельярчука, А. Шаповалова, Я. Чайковського; питанням щодо управління інфляційною складовою банківських операцій – І. Волошина, П. Друкера, О. Заруцької, В. Коваленко, В. Крилової, Л. Кузнецової, І. Лиса, А. Маршала, С. Моїсєєва, С. Молчанова, А. Мороза, Дж. Сінкі, Т. Смовженко, Ю. Плеханова, Л. Примостки, П. Роуза, О. Шевцової та інших.

Проте, до сьогодні, низка питань стосовно встановлення оціночних індикаторів впливу монетарних чинників на виникнення інфляції в діяльності банків залишається нерозглянутою повною мірою, а саме: лишається широким спектр поглядів на поняття «інфляція», «інфляційна складова в діяльності банків», що, у свою чергу, ускладнює визначення конкретних заходів і управлінських дій щодо мінімізації впливу інфляції на діяльність банків.

Отже, практична значущість та недостатня теоретична розробленість проблем, пов'язаних із визначення монетарних індикаторів за допомогою яких можливо встановити рівень інфляційної складової в діяльності банків, визначили вибір теми дослідження та її актуальність.

Мета статті – є поглиблення теоретичних досліджень і практичних розробок з проблем впливу монетарних чинників на утворення інфляційної складової в діяльності банків.

Виклад основного матеріалу. У контексті наявності кореляції між розширенням внутрішнього кредиту та економічним зростанням розрізняють збалансоване зростання запозичень [1, с. 47]. Тобто збалансоване нарощування кредитних вкладень супроводжується зростанням співвідношення між активами банків і валового внутрішнього продукту – так званим фінансовим послабленням економіки, тоді як кредитний бум має ознаки надмірного і нестабільного циклічного зрушення [2, с. 54].

З точки зору стабільності макроекономічних індикаторів, прискорене нарощування обсягів банківського кредитування не в усіх випадках є однозначно позитивним явищем. Кредитна активність банків може призводити до кризових ситуацій як у банківській системі, так і в економіці держави, що спостерігалося в Україні в 2008-2009 рр.

Як зазначає В. Коваленко, криза в банківській системі може виникнути з двох причин: через різке зниження вартості активів або через проблемну заборгованість, яка накопичилась. Основним чин-

ником, що викликає банківські кризи, є надмірна кредитна експансія, що призводить до погіршення якості кредитного портфеля, завищеної оцінки забезпечення позичок, збільшення кредитного ризику [3, с. 82-83]. Автор стверджує, що значні темпи зростання споживчого кредитування призводять до кризових явищ.

Розглянемо основні монетарні параметри банківської системи України (табл. 1).

Як свідчать дані таблиці 1, найбільш кризовим періодом для банківської системи виявився 2009 рік, в якому спостерігається уповільнення темпів зростання грошової маси, монетарної бази, процесу кредитування валового внутрішнього продукту.

Показник співвідношення банківських кредитів до валового внутрішнього продукту за аналізований період має тенденцію до зменшення, що, у свою чергу, свідчить про залежність економіки держави від кредитних ресурсів. При цьому зростання обсягів реального сектора економіки має тенденцію до зменшення, що, у свою чергу, свідчить про ризик неповернення отриманих кредитів суб'єктами економічної діяльності.

Таким чином, основним ризиком на етапі кредитної експансії є ймовірне погіршення якості кредитного портфеля. За рахунок стимулювання попиту на імпорتنі товари і скорочення чистого експорту, а також зниження чистих приватних заощаджень констатують прискорення зростання загального рівня цін і інституційну неплатоспроможність [4, с. 48].

Платоспроможний попит, забезпечений за рахунок зростання обсягів банківського кредитування, може сформувати негативну тенденцію зростання загального рівня споживчих цін.

Слід зазначити, що визначальну роль в оцінці впливу інфляції на діяльність банків має валютна політика, а саме ефект переносу валютного курсу на внутрішні ціни. У зв'язку з цим, як зазначають науковці, валютний курс не є оптимальним інструментом регулювання інфляції. Для цього існують більш дієві стратегічні і тактичні інструменти [5, с. 13].

У дослідженнях зарубіжних фахівців вказується на три можливі канали, через які ціни на споживчі товари пристосовуються до зміни номінального обмінного курсу (прямий і непрямий канали, канал впливу прямих іноземних інвестицій) [6].

Канал прямого ефекту включає в себе безпосередньо зміну цін імпортованих проміжних і готових товарів внаслідок коливань обмінного курсу.

Таблиця 1

Монетарні параметри банківської системи України в 2005-2013 рр.

Показники	Роки								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	01.10. 2014
Грошова маса МЗ: - млрд грн. - % до попереднього року	261,4 135	396,2 152	515,7 130	487,3 94	601,2 123	685,5 114	773,3 113	894,1 115,6	959,3 107,3
Монетарна база: - млрд грн. - % до попереднього року	97,2 118	141,9 146	186,7 132	195,0 104,4	221,8 113,7	239,9 108,2	255,3 106,4	294,6 115,4	351,4 119,3
Вимоги банків за кредитами: - млрд грн. - % до попереднього року	245,3 171	426,9 174	734,0 172	723,3 99	731,2 101	825,3 112,6	815,3 98,7	911,4 111,7	986,1 108,2
ВВП, % до попереднього року	107,1	107,9	102,3	85,4	104,2	105,2	100,2	100,0	94,2
Банківські кредити до ВВП, %	45,8	59,3	77,4	79,2	66,8	63,64	57,9	62,64	57,9
Індекс споживчих цін, %	111,6	101,5	125,2	115,9	109,4	108,0	100,6	99,7	119,0
Індекс споживчих цін промислової продукції, %	114,1	104,7	123,0	114,3	118,7	119,0	103,7	99,9	126,5

Розраховано автором за матеріалами [14]

Канал непрямого ефекту базується на припущенні взаємозаміщення національних та імпортованих товарів. Зовнішнє заміщення провокується тим, що національні товари стають дешевими і попит на них зростає.

Зазначені ефекти можна розглядати відносно цінової політики на ринку банківських послуг.

У цілому можна сказати, що при дослідженні впливу інфляції на розвиток банківської діяльності слід враховувати наступні компоненти: для запобігання створенню надлишкової грошової маси, що може стати суттєвим чинником інфляції, необхідно переглянути кредитні канали використання емісійних грошей; враховуючи необхідність розширення кредитного каналу пропозиції грошей, необхідно стимулювати кредитні вкладення банків, передусім, у напрямку підтримки інвестиційної діяльності підприємств; посилити банківський нагляд і встановити більш жорсткі вимоги до формування резервів банків; вирівняти нормативи обов'язкового резервування по відношенню до залучених банками на внутрішньому і зовнішньому ринках; урегулювати питання щодо функціонування та нагляду за банками за іноземним капіталом; реалізувати основні вимоги до порядку формування та оцінки рівня достатності капіталу банків; сформувані ризик-орієнтовану стратегію управління банківськими ризиками; встановити рівноважну цінову політику за залученими і розміщеними коштами банківських установ.

На приборкання інфляції, яка посилюється під час фінансових дисбалансів, впливає встановлений режим грошово-кредитної політики, який передбачає певний набір монетарних інструментів, за допомогою яких здійснюється регулювання грошово-кредитного ринку та досягнення поставлених цілей.

У світовій практиці існують такі основні режими монетарного устрою: монетарне таргетування, коли за проміжну ціль беруть один із грошових монетарних агрегатів та досліджують його зміни через трансмісійні механізми, що впливає на рівень споживчих цін; пряме таргетування інфляції; таргетування обмінного курсу, яке застосовується до всіх різновидів встановлення фіксованого курсу; режим без чіткого визначення проміжної цілі, коли в ролі стратегічної цілі центральний банк, окрім контролю за інфляцією, може визначати інші цілі – підвищення рівня зайнятості, приріст виробництва товарів і послуг та інше.

За останні роки Національний банк України фактично використовував політику керованого обмінного курсу з малим діапазоном відхилень. Але це не привело до позитивних результатів щодо досягнення цілі – забезпечення цінової стабільності, а переважно було націлено на підтримку стабільності національної грошової одиниці.

Сучасні концепції щодо використання режиму грошово-кредитної політики схиляються до використання режиму таргетування інфляції. Таргетування інфляції – це монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфля-

ції (таргету) протягом визначеного періоду часу. Відповідальність центрального банку обумовлена можливістю використання усього переліку інструментів монетарної політики у випадку загрози недотримання визначеного значення таргету [7, с. 432; 8].

Професор Л.М. Рябініна до основної цілі таргетування інфляції відносить зниження інфляційних очікувань усіх суб'єктів господарювання шляхом підвищення їхньої довіри до монетарної політики центрального банку і уряду [9, с. 176]. За класифікацією Міжнародного валютного фонду виділяють декілька основних режимів таргетування інфляції (табл. 2).

Для вибору того чи іншого режиму таргетування інфляції необхідно визначитися з основними цільовими орієнтирами інфляції. У деяких країнах цільові показники інфляції встановлюють урядові органи влади (Бразилія, Великобританія, Ісландія, Ізраїль, Норвегія); в інших – тільки центральні банки (Іспанія, Колумбія, Мексика, Польща, Таїланд, Фінляндія, Чилі, Швеція. У деяких країнах (Австрія, Угорщина, Канада, Нова Зеландія, Чехія) цільові орієнтири інфляції встановлюють урядові органи влади спільно з центральним банком, що є досить ефективним [10, с. 15].

Вперше про пріоритет прямого таргетування інфляції в Україні було заявлено в Основних засадах грошово-кредитної політики в 2012 р.: «...Національний банк України поступово створюватиме умови, необхідні для переходу в перспективі до визначення інфляції пріоритетним орієнтиром грошово-кредитної політики, тобто прямого таргетування інфляції» [11]. Але без внесення певних змін до функцій та повноважень Національного банку України зазначений підхід таргетування інфляції не був реалізований.

Слід відмітити, що режим грошово-кредитної політики на основі таргетування інфляції передбачає задоволення певних умов, зокрема: наявність реальної незалежності центрального банку від уряду у виконанні своїх функцій – емісія готівки та підтримка стабільності національної грошової одиниці; наявність незалежності уряду від сеньйоражу (емісійного доходу); мінімальні розміри кредитування урядових потреб центральним банком і банківськими установами зокрема; наявність науково обґрунтованих підходів центрального банку до визначення і вибору цільових орієнтирів інфляції для досягнення тактичних і стратегічних цілей з метою забезпечення економічного зростання в державі; наявність розвинутого фондового ринку, що дозволяє ефективно використовувати операції на відкритому ринку; наявність дієвого механізму до регулювання змінного валютного курсу; забезпечення макроекономічної стабільності; обґрунтування та встановлення цільового орієнтира, який би дозволив визначати саме вплив монетарних методів регулювання на інфляцію.

Таким чином, Національний банк України, використовуючи належні йому монетарні інструменти, має змогу впливати на основні показники економічного зростання в державі, зокрема інфляцію. Представлений вплив здійснюється не прямо, а че-

Таблиця 2

Характеристика режимів таргетування інфляції [68, с. 17]

Показники таргетування інфляції	Повноцінне (замасковане) таргетування інфляції	Еклектичне таргетування інфляції	Експериментальне таргетування інфляції
Рівень довіри до центрального банку	середній і високий	високий	низький
Чіткість інфляційних цілей	висока	дуже низька	низька
Гнучкість інших цілей	низька	висока	висока

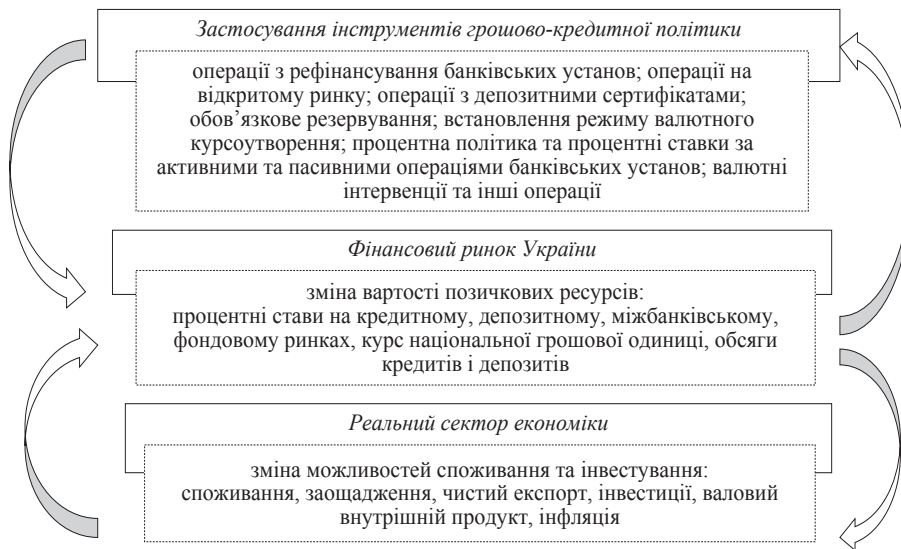

Рис. 1. Сфери дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики

Складено автором з використанням матеріалів [12, с. 11; 13, с. 141]

рез складний економічний механізм, який має назву трансмісійного механізму монетарної політики. У цілому економічну категорію «монетарний трансмісійний механізм» визначають як відносини з приводу впливу на використання інструментарію грошово-кредитної політики центрального банку на фінансову кон'юнктуру і у подальшому – на макроекономічні зміни, які відображають стан розвитку реального сектора економіки через складну сукупність каналів та зв'язків прямої і зворотної дії [12, с. 11-13].

У загальному вигляді схему монетарного трансмісійного механізму можна подати у вигляді впливу інструментів грошово-кредитної політики, що використовуються, основних параметрів розвитку фінансового ринку та реального сектора економіки (рис. 1).

Реалізація моделі трансмісійного механізму монетарної політики в Україні визначається системою каналів трансмісії. На основі узагальнення сучасних економічних підходів до механізму монетарної трансмісії в Україні виокремлено його канали: процентної ставки, валютного курсу (у складі цін активів), кредитний канал та канал очікувань економічних суб'єктів.

Процентний канал монетарної трансмісії полягає в зміні грошово-кредитної політики через офіційну облікову ставку, що прямо впливає на короткострокові ставки на фінансовому ринку і через криву дохідності – на довгострокові [12, с. 14].

Канал цін активів визначає вплив грошово-кредитної політики на реальний сектор економіки через зміну відносних цін фінансових і реальних активів – цінні папери, іноземну валюту, нерухомість та інші активи [12, с. 15-16].

Кредитний канал відображає вплив грошово-кредитної політики центрального банку на доступність ресурсів на кредитних ринках шляхом впливу інструментів грошово-кредитної політики на зміну пропозиції кредитних ресурсів через зміну обсягів вільних резервів банківської системи [12, с. 19].

Канал очікувань характеризує зміну в грошово-кредитній політиці на очікування економічних агентів щодо майбутніх цін і макроекономічної ситуації та, відповідно, на їх рішення щодо споживання, заощаджень, інвестицій, виробництва [12, с. 19].

Розглянувши канали трансмісійного механізму грошово-кредитної політики, автор доходить висновку, що на позиціонування інфляційної складової в діяльності банків впливає процентний канал – через регулювання процентних ставок за залученими і розміщеними коштами, кредитний канал – відповідно до виконання банками функцій створення нових кредитних грошей та канал очікувань – через схильність до заощаджень, попиту і пропозиції на банківські послуги.

Узагальнивши вищезазначене, на основі використання аксіоматичного методу пізнання автор інфляційну складову в діяльності банків визначає як послідовну зміну цінового феномена, що спричиняє диспропорції в збалансуванні активних і пасивних операцій (рис. 2).

Позиціонування інфляційної складової в діяльності банків відбувається в разі суттєвого обмеження банківськими установами свого кредитного потенціалу, коли нормативний грошовий мультиплікатор набагато перевищує фактичний його рівень, а також зниження рівня кредитоспроможності позичальників, що, у кінцевому підсумку, призводить до досягнення банками внутрішньої межі кредитування, межі створення нових кредитних грошей та межі банківської інфляції.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що для формування антиінфляційної політики в діяльності банків виникає потреба у визначенні осно-

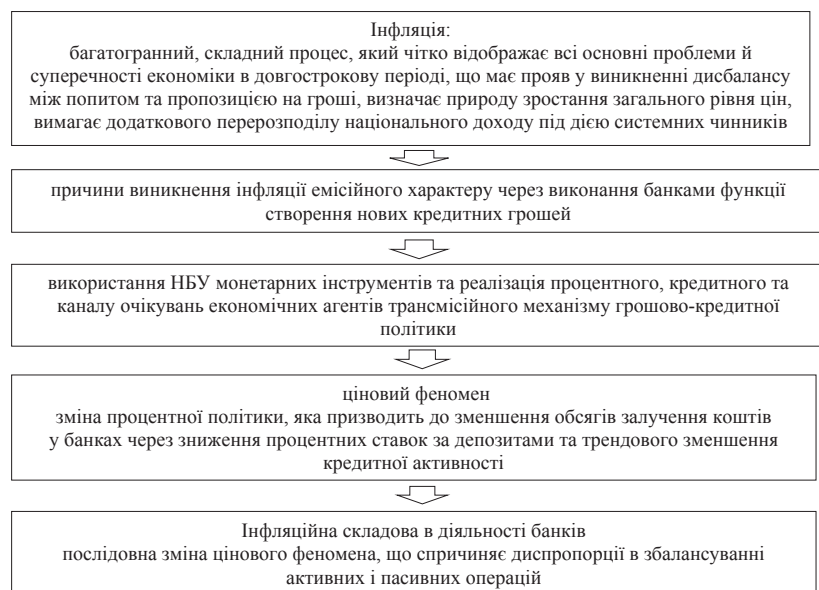

Рис. 2. Аксіоматичне визначення поняття «інфляційна складова в діяльності банків»

Авторська розробка

вних монетарних чинників, які б виступали як індикатори.

Для обґрунтування доцільності вибору монетарних чинників, які будуть використані для розрахунку індикатора інфляційних очікувань у діяльності банків, було використано метод головних компонент (*Principal component analysis, PCA*) – один із основних способів зменшити розмірність даних, втрачаючи найменшу кількість інформації [15].

Мета представленого методу полягає у виявленні загальних чинників (головних компонент), які використовуються у подальшому аналізі як оцінки латентних показників, що пояснюють кореляційні зв'язки між вихідними симптомами показників, що вивчаються [16, с. 20].

Зазначений підхід передбачає наступну послідовність дій:

- вибір первинних монетарних чинників: облікова ставка, рівень монетизації, рівень доларизації, достатність капіталу банків, співвідношення банківських кредитів до ВВП, інтегральний рівень процентної ставки за кредитами, інтегральний рівень процентної ставки за депозитами, індекс інфляції;
- проведення нормалізації даних;
- розрахунок кореляційної матриці, що відображає зв'язки між вихідними показниками;
- знаходження матриці факторних навантажень (табл. 3).

Таблиця 3

Матриця факторних навантажень

Монетарні чинники	Фактор 1	Фактор 2
Рівень облікової ставки	0,380125	0,911651
Рівень доларизації	0,753143	0,407789
Рівень монетизації	0,877101	0,173940
Рівень достатності капіталу банків	0,785205	-0,313571
Банківські кредити до ВВП	0,955199	-0,176025
Інтегральна процентна ставка за кредитами	-0,212470	0,911348
Інтегральна процентна ставка за депозитами	-0,432838	-0,524045
Індекс інфляції	0,567644	0,335302

Отримані дані в таблиці 3 свідчать про те, що за методом головних компонент виділені курсивом показники необхідно включати в модель розрахунку індикатора інфляційних очікувань у діяльності банків, оскільки факторне навантаження зазначених показників більше, ніж 0,7.

Таким чином, для розрахунку індикатора інфляційних очікувань у діяльності банків ми беремо усі монетарні чинники, окрім інтегральної процентної ставки за депозитами.

Для побудови моделі визначення індикатора інфляційного очікування в банківській діяльності взято лінійну регресію, яка має наступний математичний вираз:

$$I_{10} = c_0 + a_1 x_1 + a_2 x_2 + \dots + a_i x_i, \quad (1)$$

де I_{10} – індикатор інфляційних очікувань у діяльності банків;

c_0 – вільний член регресії;

a_1, a_2, a_i – параметри регресійної моделі;

x_1, x_2, x_i – значення монетарних чинників, взятих для розрахунку.

Як монетарні чинники, що впливають на виникнення інфляційних очікувань, були взяті наступні: рівень облікової ставки, рівень монетизації, рівень доларизації, рівень достатності капіталу банків, співвідношення банківських кредитів до ВВП, інтегральна процентна ставка за кредитами. Рівень облікової ставки взято як залежну величину, яка визначає рівень інфляційних очікувань.

Використовуючи пакет STATISTICA (модуль Multiple Regression), знаходимо результати множинної регресії: кількість спостережень, на основі яких побудована регресія – 7; R (коефіцієнт множинної кореляції) = 0,99725529; R^2 (коефіцієнт детермінації) = 0,99451810; скорегований R^2 (скорегований коефіцієнт детермінації) = 0,96710863; стандартна помилка оцінки = 0,002845808 – міра розсіювання спостережуваних значень щодо регресійної прямої; вільний член = 0,070723673; стандартна помилка – 0,0398827 (стандартна помилка оцінки вільного члена c_0); $t = 1,7733$, $p = 0,3269$ (значення t -критерію і рівень значущості p) для перевірки гіпотези про рівність нулю вільного члена c_0 ; $F = 36,28373$, $cc(df) = 0,002853$, $p = 0,12535$ (значення F -критерію, число ступенів свободи і рівень значущості p використовуються як загальний F -критерій для перевірки гіпотези про залежність результативного показника і обраних чинників).

З наведених результатів аналізу виходить, що залежність між обліковою ставкою НБУ і обраними чинниками сильна ($R^2 > 0,99$); побудована лінійна регресія адекватно описує взаємозв'язок між результативним показником і обраними чинниками; вільний член статистично значущий (табл. 4).

Отриманий коефіцієнт Стьюдента характеризує модель як мультиколінеарну. На основі проведеної статистики Дорбіна-Уотсона отримано значення, яке характеризує адекватність отриманої моделі (2,606328) при незначній серіальній кореляції (-0,364000).

Проведені розрахунки дають підставу стверджувати, що економіко-математична модель розрахунку рівня інфляційних очікувань банків матиме наступний вигляд:

$$I_{10} = 0,071 + 0,08x_1 - 0,408x_2 - 0,013x_3 + 0,916x_4 - 0,121x_5, \quad (2)$$

Таблиця 4

Підсумки регресії для залежної змінної – рівня інфляційних очікувань у діяльності банків

Показники	a	Стандартна помилка a	Вільний член c_0	Стандартна помилка вільного члена c_0	t (7)	p -рівень
Вільний член	–	–	0,070724	0,039883	1,77329	0,326885
Рівень доларизації	0,274943	0,058318	0,002100	0,071202	0,02949	0,981233
Рівень монетизації	0,490729	0,040412	-0,158358	0,085503	-1,85208	0,315179
Рівень достатності капіталу банків	0,174371	0,025575	-0,008247	0,075387	-0,10940	0,930632
Банківські кредити до ВВП	0,666971	0,084538	0,170004	0,038315	4,43695	0,141124
Інтегральна процентна ставка за кредитами	0,152443	0,015739	-0,120304	0,158754	-0,75780	0,587167

де I_{10} – індикатор інфляційних очікувань у діяльності банків, %;

x_1 – рівень доларизації;

x_2 – рівень монетизації;

x_3 – рівень достатності капіталу банків;

x_4 – співвідношення банківських кредитів до ВВП;

x_5 – інтегральна процентна ставка за кредитами.

Розрахунок прогнозного індикатора інфляційних очікувань банків наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Рівень облікової ставки НБУ на 2014 рік (власні розрахунки)

Показники	Бета-ваги	Середнє значення показника	Бета-ваги x середнє значення
Рівень доларизації	0,007803	0,264626	0,002065
Рівень монетизації	-0,407840	0,220207	-0,08981
Рівень достатності капіталу банків	-0,013442	0,122871	-0,00165
Банківські кредити до ВВП	0,915892	0,206424	0,189062
Інтегральна процентна ставка за кредитами	-0,120666	0,159232	-0,019213
Вільний член	–	–	0,0707237
Прогноз	–	–	0,119416

Із наведених у таблиці 5 даних видно, що інфляційні очікування для банків на 2014 рік складають 11,94%. Тобто даний індикатор, який визначає рівень облікової ставки, у своєму складі містить монетарні показники, що спричиняють інфляційні очікування.

Висновки з проведеного дослідження. Інфляційна складова в діяльності банків послідовна зміна цінового феномена, що спричиняє диспропорції в збалансуванні активних і пасивних операцій.

Таким чином, підводячи підсумки, можемо зазначити, що основним монетарним чинником, який впливає на прогнозований рівень інфляційних очікувань, залишається облікова ставка, яку необхідно розраховувати враховуючи рівень монетизації, рівень доларизації, рівень достатності капіталу банків, інтегральну процентної ставки за кредитами та співвідношення наданих кредитів до ВВП – як основного орієнтира для визначення потреби в контрциклічному буфері капіталу для банківської системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Найденов В.С. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики / В.С. Найденов, А.Ю. Сменковский. – Белая Церковь: ОАО «Белоцерковская книжная фабрика», 2003. – 352 с.
2. Зимовець В. Макроекономічні аспекти активізації банківського кредитування в Україні / В. Зимовець, Н. Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 11. – С. 54-58.
3. Коваленко В.В. Діагностичні процеси в антикризовому управлінні банківською системою / В.В. Коваленко // Вісник Української академії банківської справи (укр.). – 2008. – № 1. – С. 81-88.
4. Финансирование роста: выбор методов в изменчивом мире. Научный доклад о политике Всемирного банка / пер. с англ. – М.: «Весь Мир», 2002. – 256 с.
5. Унковська Т. Моделювання впливу змін обмінного курсу національної валюти на підприємства експортного, імпортного та внутрішнього секторів економіки // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 6. – С. 12-16.
6. Lafleche T. The Impact of Exchange Rates Movements on Consumer Prices. Bank of Canada Review, Winter: 21-32. – 1996.
7. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко,
8. С.В. Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с. (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
9. Міщенко В. Методологічні та методичні проблеми запровадження таргетування інфляції / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 5. – С. 40-45.
10. Рябініна Л.М. Теорія сучасних грошей: монографія / Л.М. Рябініна. – К.: УБС НБУ, 2011. – 221 с.
11. Шаров А. Таргетування інфляції: світовий досвід і українські перспективи / А. Шаров // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 7. – С. 15-19.
12. Основні засади грошово-кредитної політики на 2002 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36092>. – Офіційний сайт Національного банку України.
13. Монетарний трансмісійний механізм в Україні: науково-аналітичні матеріали. – Вип. 9 / В.І. Міщенко, О.І. Петрик, А.В. Сомик, Р.С. Лисенко та ін. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 144 с.
14. Варгас В. Державна політика щодо регулювання інфляції у трансформаційній економіці України / В. Варгас // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2011. – Вип. 8. – С. 68-75.
15. Основні тенденції грошово-кредитного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40863 – Офіційний сайт Національного банку України.
16. Метод главных компонентов [Электронный ресурс]. – Википедия. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.
17. Янковой А.Г. Многомерный анализ в системе STATISTICA : монография / А.Г. Янковой. – Одесса: Optimum, 2002. – 325 с.